

tiske Arbejderbevægelse. Hvad der ved den er naaet i Retning af personlig Udvikling — ja, lad være, det ikke er mere, men det er i hvert Fald lige saa meget som det, der er opnaaet ved Højskolerne. Og den socialdemokratiske Bevægelse har taget alle med, den er gaaet saa dybt ned, at den har faaet fat i de fattigste og mest forurettede, og selv om den ikke har kunnet faa dem med godvillig, har den hjulpet dem, idet den har taget sig af deres Sag. Det gælder vist om Højskolebevægelsen i vort Folk, at den har kulmineret, og at der navnlig i de senere Aar ikke har været at spore nogen Udvikling. Naar man ser de Emner, der opstilles til Debat og Foredrag ved Højskolernes Efteraarsmøder, mærker man saare lidt til, at Livet og Udviklingen præger den Dagsorden, der opstilles. Tværtimod synes man meget ofte at beskæftige sig med Snurrepiberier i Stedet for at tage Livets praktiske Forhold, til Eksempel vore Tjenestefolks Vilkaar, op til Behandling.

Nu sagde det ærede Medlem for Børgene, at Tjenestedrengene paa Landet blive godt behandlede, der er ingen Grund til Klage, og den Husbond, der ude paa Landet behandler sine Tjenestefolk daarligt, kan vente at blive Genstand for sine Standsfællers Misbilligelse, det vil være umuligt for dem, der behandle deres Tjenestefolk daarligt, at beholde dem, og umuligt for dem at skaffe sig Arbejdskraft. Imidlertid, Fakta, Taloplysninger vedrørende dette Forhold, beviser tværtimod, at der virkelig her er et socialt Spørgsmaal, som Landboerne ikke bør undlade at tage sig af, fordi nu vi tage os af det. Jeg synes, at der netop for Landboerne, som have dette Spørgsmaal paa nærmere Hold end vi her inde i Byerne, er god Grund til at beskæftige sig med disse Forhold. Jeg behøver blot her at nævne, hvad der er fremkommet af Oplysninger vedrørende vore Tjenestedrenges Vilkaar og deres Arbejde i et lille Skrift, „Oplysninger om Skolebørns Arbejde uden for Hjemmet“, der er udarbejdet af Lærerforeningen. Det er Bestyrelsen for Københavns Kreds af Danmarks Lærerforening, som har udgivet Skriftet. Det hedder her under Omtalen af Tjenestedrenges Arbejdsvilkaar: „Om Sommeren maa Tjenestebørnene op mellem Kl. 3½ og 6, paa de fleste Steder mellem Kl. 4 og 5, og komme i Seng Kl. 9—10. I Vintermaanederne staa de op Kl. 6—7 og gaa i Seng ved Kl. 9. Fra Fyn hedder det: „De gaa i Reglen i Seng, naar de have spist deres Nadver, men dette sker

til forskellig Tid“. Om Vinteren kunne de altsaa faa ca. 9 Timers Søvn, men i en stor Del af Sommerhalvaaret kun 6. Naar en Middagssovsn ikke bøder herpaa, og dette sker ikke overalt, er denne Søvn alt for kort for Børn. Det er derfor en gennemgaaende Klage i Beretningerne fra de Lærere, der have udtalt sig om dette Punkt, at Tjenestebørnene faa alt for lidt Søvn og derfor ere søvnige og uoplagte i Skolen. Enkelte Lærere tillægge dette Forhold saa stor Betydning, at de mene, at naar blot Børnene fik tilstrækkelig Søvn, er det ikke værd at tale om de øvrige Ulemper af Børnearbejdet“. Jeg skal ikke gaa ret meget videre, men blot tilføje, at der her i Beretningen siges: „Skønt de arbejdende Piger ordentligvis have mere Søndagsfrihed end Drengene, gælder dette dog ikke om Barnepigerne; de ere paa mange Steder lige saa bundne som Vogterdrengene“. Et andet Sted hedder det: „Hyrderne have som Regel aldrig Frihed; fra Jylland hedder det: For Vogterdrengene gaar Søndagen som Hverdagene“, eller: „der kendes ikke Forskel paa hellige og søgne Dage — Skoledagene ere sikkert deres bedste Dage“. Jeg slutter med, at det under et andet Kapitel hedder: „Det aldeles overvejende Antal af Lærere have gjort den Erfaring, at der spores mindre Interesse og Fremgang i Skolen hos de arbejdende Børn end hos deres Kammerater. De ere „sløve og søvnige“, „dorske, trætte og søvnige“, „dvaske og søvnige“, „uskikkede til aandeligt Arbejde og kæmpe forgæves med Søvn“.“ Det er de Udtryk, der ideligt blive brugte af de Lærere, der give Indberetning angaaende de her omhandlede Forhold. Dette angaar kun deres Arbejdstid. Men er det nu almindeligt, at disse Tjenestedreng, som maa udføre et i Forhold til deres Alder og deres fysiske Kræfter ofte besværligt Arbejde, faa Lov til at gaa i Fred uden at være Genstand for vilkaarlig Mishandling? Tværtimod, de ere ofte udsatte for vilkaarlig Mishandling saavel af Husbønder som af medtjenende. Gang efter Gang modtage de socialdemokratiske Bladkontorer Meldinger enten pr. Brev eller ved personlig Henvendelse om, at snart denne, snart hin lille Tjenestedreng er bleven mishandlet, men naar det ikke drejer sig om ligefrem Lemlæstelse, er det umuligt at faa Autoriteterne til at tage sig af dette Forhold.

Jeg har her i min Haand — og hvis det behøves, eller det ærede Medlem skulde ønske det, skal jeg oplæse dem — 4 Lægeattester om 4 Landsbydreng, der ere be-